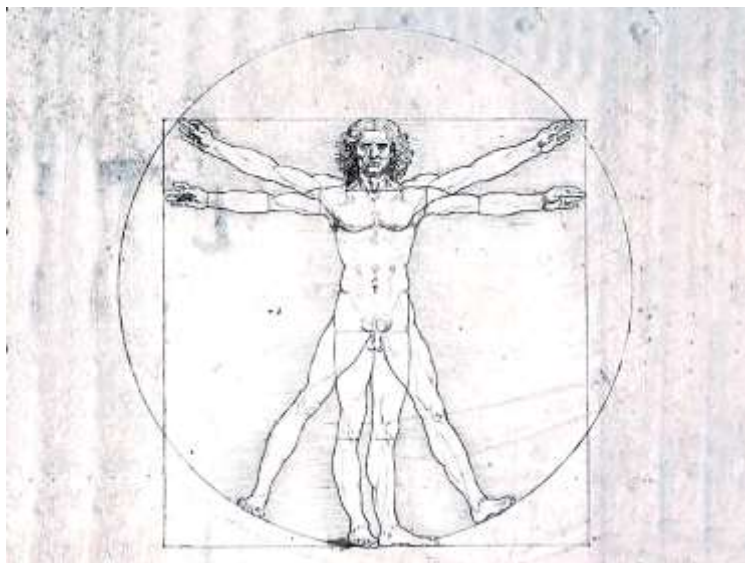

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ВІКОВІ СКЛАДОВІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

(Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції
Рівне, 16-17 березня 2007 р.)

Рівне, 2007

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини. Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції. Рівне, 16-17 березня 2007 р. Рівне, РДГУ, 2007. – 198 с.

Редакційна колегія:

- Воробйов А.М.** – професор, проректор з навчальної роботи, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ, Заслужений працівник освіти України – голова;
- Лико Д.В.** - професор, академік УЕАН, Заслужений працівник освіти України, декан психолого-природничого факультету РДГУ;
- Романюк В.Л.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ
- Артемова О.І.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Безлюдна В.І.** - доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;
- Главінська О.Д.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Грюк І.Б.** – доцент, завідувач кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Марциновський В.П.** – професор, завідувач кафедри анатомії та фізіології РДГУ;
- Мельник В.Й.** - доцент кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Павелків В.Р.** – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Матеріали обговорені та рекомендовані до друку на засіданні науково-методичної ради психолого-природничого факультету РДГУ. Протокол № 3, від 9 березня 2007 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Павлов І.П. Лист до молоді	4
Секція I. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	5
Лико Д.В., Мельник В.Й. Вплив стану довкілля на здоров'я людей	5
Алтухова Анастасія. Вплив екологічних криз і катастроф на психічне здоров'я людини	8
Кравчук Володимир. Вплив та наслідки забруднення атмосферного повітря міста автотранспортом	11
Буткевич Сергій. До проблем становлення екологічної психології	14
Донець Світлана. Психологічні наслідки техногенних катастроф ..	15
Дідусенко Галина. Якість поверхневих вод Рівненщини	18
Денисюк Оксана. Екологічні складові психічного здоров'я	19
Ігнатієва Анастасія. Психологічні особливості дітей, що мешкають у зоні посиленого радіоекологічного контролю	22
Белеля Марина. Екологічна оцінка якості води р. Іква в межах Рівненської області	25
Кушнір В.М., Панасюк В.Ю., Кириченко О. Порушення психофізіологічних процесів і їх профілактика	27
Латюк Ірина. До проблеми визначення екологічної культури особистості	29
Лико Сергій. Зернисті фосфорити у сільськогосподарському виробництві	34
Максимець Оксана. Наслідки акумуляції радіонуклідів у деревині та продукції із деревини	36
Мантула М. Якість води р. Устя та здоров'я жителів міста	40
Миронець Марина. Роль реабілітаційної діяльності психологічної служби системи освіти у збереженні психологічного здоров'я постраждалих від техногенних катастроф	44
Ожаровська Світлана. Соціально-психологічна складова наслідків Чорнобильської катастрофи	46
Пілічук Ольга. Дослідження віддалених наслідків техногенних катастроф на прикладі переселених чорнобильців Миколаївської області	48

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Сахневич Людмила. Вплив промислових викидів Рокитнівського склозаводу на якість атмосферного повітря	51
Фількевич Вікторія. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	53
Хабаров Володимир. Дослідження внутрішнього опромінення населення контрольованої зони Рівненської АЕС.....	56
Хильчук Ольга. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини.....	58
Шаправський Олександр. Техногенне забруднення атмосферного повітря м. Рівне промисловими викидами КТП «Теплокомуненергія»	63
Секція II. Вікові та гендерні аспекти психічного здоров'я особистості	66
Осьмак Л.П., Андрущенко Оксана. Гендерні особливості конфліктної поведінки підлітків	66
Вітрук Алла. Негативний вплив телебачення на психіку підлітків ..	68
Галабурда Лідія. Професійні інтереси як компонент психічного здоров'я особистості	70
Гусаківська Світлана. Психологічні чинники адитивної поведінки підлітків.....	72
Дука Ольга. Здоровий спосіб життя в юнацькому віці: реальний погляд	80
Драченко Ольга. Гендерні особливості соціальної адаптації	82
Юрченко В.М., Замлинна Наталія. Гендерні особливості міжособистісних стосунків у дітей молодшого шкільного віку	85
Ковальчук Богдана. Феномен психічного здоров'я як об'єкт теоретичних досліджень	87
Ковтун Наталія. Зв'язок між особливостями стосунків у сім'ї та формуванням агресивних реакцій в юнацькому віці	90
Корольчук Ірина. Пам'ять в системі пізнавальної діяльності	93
Костючок Олег. Психологічні особливості впливу соціального статусу в групі на характер міжособистісних стосунків молодших школярів	95
Кужель Інна. Профілактика алкоголізму – основа психічного здоров'я нації	98
Лаворик Лариса. Наукові дослідження материнської сфери – проблеми та перспективи.....	100
Музичук Віта. Згубний вплив куріння на організм людини	103

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Назарець Людмила. Передумови адиктивної поведінки підлітків та фактори захисту тема.....	106
Почасвець Ірина. Гендерні та мотиваційні особливості формування звички тютюнопаління серед студентської молоді	108
Пясецька Ірина. Екологічні і вікові складові психічного здоров'я людини.....	110
Соботович Олександр. Особливості короткочасної пам'яті у студентів-біологів.....	113
Юрим Світлана. Моделювання пам'яті	115
Секція III. Діагностика та шляхи профілактики розладів психіки та поведінки	117
Руденко Н.М, Бейлах О.М. Аналіз рівня сформованості відповідальності студентів-першокурсників	117
Божок Яна. Вплив епілепсії на психічний розвиток і поведінку хворого.....	118
Неровня О.В., Вовк Анна. Психопатологічне функціонування у соціально-культурному контексті.....	121
Гомончук Катерина. Дослідження особливостей сприйняття соціальних феноменів студентами молодших курсів (на основі теорії Дж. Келлі).....	123
Гончарова Наталія. Інформаційні неврози: проблема діагностики і профілактики	126
Дубровський Роман. Переваги ДБСТ над школами-інтернатами у контексті попередження проявів девіантної поведінки	129
Зажицька Тетяна. Теоретичні та прикладні аспекти стилю.....	132
Зеленська О. Проблема погіршення стану здоров'я дітей і молоді в Україні та шляхи формування здорового способу життя	133
Юрченко В.М., Князева Анна. Соціально-психологічні установки українських студентів до сприймання людей інших національностей.....	135
Осьмак Л.П., Кордоба Інна. Комунікативна некомпетентність як чинник соціально дезадаптованої поведінки підлітків	138
Вікторія Косенко. Психологічні аспекти віктимної поведінки в підлітковому віці	139
Козішкurt Уляна. Агресивні тенденції в сучасному суспільстві: інстинкт чи інформаційний наслідок?	142
Кравець Віта. Формування сприятливого мікросередовища сім'ї.....	144
Лабик Юля. Психосоматичні розлади як проблема клінічної психології: регіональні аспекти	147

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Музичук Ірина. Усвідомлення сенсу життя як чинник самоактуалізації підлітків	151
Назаренко Ольга. Проблемы одаренности и гениальности	153
Остапович Ірина. Конструктивні копінг-стратегії.....	155
Поліщук Альона. Фобії-комплекси: причини і наслідки.....	158
Романів Наталія. Специфічні особливості виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у різних типах навчальних закладів	160
Ромашевська Ольга. Нові шляхи діагностично-корекційної допомоги дітям з особливими потребами	164
Осьмак Л.П., Тирак Тетяна. Психопрофілактика деструктивних форм самоствердження підлітків	167
Усачик Ольга. Антистресорні властивості лікарських рослин – радіопротекторів.....	169
Хоровець Ірина. Психічне здоров'я як складова якості життя особистості	172
Чубко Мар'яна. Зростання патологій щитоподібної залози, викликаних радіаційним забрудненням деяких районів Рівненської області як один із чинників впливу на поведінку людини.....	175
Чекун Юлія. Профілактична дія радіопротекторів по подоланню проявів патогенезу ЦНС	179
Шевців М.В., Чикун Зоряна. Психофізіологічні механізми формування неврозів	181
Юрчук М. Люди і СНІД - знати, щоб жити	183
Янчук Катерина. Психологічні чинники виникнення розладів харчування та шляхи їх профілактики у старшокласниць	186
Відомості про авторів.....	190

**РОЛЬ РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ
СЛУЖБИ СИСТЕМИ ОСВІТИ У ЗБЕРЕЖЕННІ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПОСТТРАВДАЛИХ ВІД
ТЕХНОГЕННИХ КАТАСТРОФ**

Миронець Марина, студентка РДГУ

Науковий керівник: **Яцюк Н.О., викл.**

Одним з основних видів діяльності психологічної служби системи освіти України є психологічна реабілітація – надання психологічної допомоги дітям підліткам та молоді, які перебувають у кризовій ситуації, в тому числі тим, хто постраждав від техногенних катастроф. Актуальність цього виду роботи визначається зростанням кількості психотравмуючих ситуацій, причиною яких є техногенні катастрофи з великою кількістю жертв. Як показує статистика, близько 75% населення Землі хоча б раз у житті були свідками таких подій. Очевидним є негативний вплив таких подій на психічне здоров'я людини: вони пов'язані з виникненням депресивної симптоматики, відіграють роль у формуванні психопатологічних та посттравматичних порушень. За даними С.І.Яковенка, в ході психодіагностики потерпілих внаслідок аварії на ЧАЕС виявляють астено-невротичні та іпохондричні прояви, гострі та хронічні постстресові розлади, загострення акцентуацій характеру, декомпенсації латентних психічних розладів, особистісні дисгармонії, соціальні стресові розлади [4]. В зв'язку з цим реабілітаційну роботу психологічної служби розглядають як частину загальнодержавної системи охорони та збереження психічного здоров'я населення.

Проблема виділення критеріїв психічного здоров'я, проблема розуміння психічної норми та завдань психологічної служби зумовили появу в науковому словнику терміну „психологічне здоров'я” [1]. Якщо психічне здоров'я співвідноситься перш за все з окремими психічними процесами та механізмами, то психологічне здоров'я відноситься до особистості в цілому, знаходиться в тісному зв'язку з вищими проявами людського духу і дозволяє виділити власне психологічний аспект проблеми психічного здоров'я на відміну від медичного, соціологічного, філософського та інших аспектів. На важливості диференціації понять наголошував і А.Маслоу, прогнозуючи появу теорії психологічного здоров'я, генералізованої, загальновидової теорії, яку можна було б застосувати до людей незалежно від їхньої культурної приналежності [3].

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Психічне здоров'я традиційно трактується як власна життєздатність індивіда, як життєва сила, забезпечена повноцінним розвитком та функціонуванням психіки, як вміння виживати, пристосовуватись у не завжди сприятливих умовах. Психічне здоров'я є запорукою здоров'я психологічного, яке, за А.В.Шуваловим, характеризує індивіда як суб'єкта власного життя, як розпорядника власних сил та можливостей [3]. В цьому надзвичайно важливою є думка В.Франкла, який стверджував, що запорукою життєздатності і психологічного благополуччя людини є прагнення до пошуку та реалізації сенсу свого життя [2].

Вплив на психічне здоров'я наслідків техногенних катастроф може проявлятися у таких моментах: психологічні зміни, які є результатом безпосереднього впливу на організм, а значить і на нервову систему, травмуючих чинників; психологічні зміни, пов'язані з впливом несприятливої екологічної та соціально-психологічної ситуації, що склалась внаслідок техногенної катастрофи; психологічні зміни, пов'язані з переживанням власної безпорадності, з усвідомленням неможливості впливати на обставини та змінювати їх.

Можна припустити, що на формування останнього моменту значно впливають різноманітні форми спотворення інформації з боку влади – неправда, брехня, обман та інші (як це мало місце під час аварії на Чорнобильській АЕС). Це можна розглядати як засоби маніпулювання свідомістю громадян, які перетворюються на „гвинтики” бездушної машини управління. В свою чергу така ситуація позначається на здатності до цілепокладання та самопроєктування, які визначаються як основні критерії психологічного здоров'я людини.

Проблеми пошуку сенсу власного існування, розвитку здатності до проєктування власного майбутнього, адекватного уявлення про свої можливості, визначення ціннісних пріоритетів є важливими для збереження психологічного здоров'я будь-якої людини і в будь-якому віці. Проте в підлітковому та юнацькому віці ці питання стають ключовими, визначальними. Це зумовлює специфіку реабілітаційної роботи психологічної служби саме з такими віковими групами. Можна припустити, що надзвичайно важливою є спеціальна робота, спрямована на розвиток рефлексивного ставлення до власного життя, в ході якої обговорюються питання про те, як розкрити власні можливості та здібності, як впливають на це несприятливі обставини життя, як може людина впливати на „часовий простір” свого життя, чи може вона стати автором свого життя або ж її доля є заздалегідь

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

визначеною. Перераховані питання можуть бути частиною комплексної програми реабілітації підлітків та юнаків, постраждалих внаслідок техногенних катастроф, яка також повинна включати роботу з порушеннями на рівні регуляції афектів, порушеннями сприйняття себе, порушеннями відносин з оточуючими тощо.

Важливість реабілітаційної роботи психологічної служби визначає і вимоги до рівня психологічної освіти та психологічної підготовки майбутніх психологів до роботи з людьми, які перебувають у кризовій ситуації.

Список використаних джерел

1. Практическая психология образования /Под ред. Дубровиной И.В. – М: ТЦ „Сфера”, 1997. – 526с.
2. Франкл В. Человек в поисках смысла. – М: Прогресс, 1990. – 398 с.
3. Шувалов А.В. Гуманитарно-антропологические основы теории психологического здоровья // Вопросы психологии – 2003 - №6 – С.18-33.
4. Яковенко С.І. Становлення радіоекологічної психології // Практична психологія та соціальна робота – 2005 - №1 – С.1-6.

УДК 159.938.342

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА СКЛАДОВА НАСЛІДКІВ ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

*Ожаровська Світлана, студентка МДУ
імені В.О. Сухомлинського*

Науковий керівник: **Грищенко Г.В., к. мед. н., доц.**

Чорнобильська аварія належить до глобальних катастроф. Це пов'язано як з масштабами наслідків, так із їх комплексним характером. Території Росії, України, та Білорусі зазнали значного радіаційного забруднення. На жаль, радіаційне забруднення навколишнього середовища в результаті Чорнобильської аварії – не короточасне явище, і кільком поколінням належить жити в умовах підвищеної радіації, а отже, необхідно дотримуватися елементарних норм радіаційної безпеки.

26 квітня 1986 року два потужні вибухи зруйнували активну зону реактора 4-го енергоблоку Чорнобильської АЕС та більшість несучих конструкцій його реактивної частини. Під час активної стадії аварії утворився радіаційний пил, який осів на стінах, покрівлях будівель, був рознесений вітром на багато кілометрів від АЕС по